

Hořká statistika

Téma:	Dětská práce
Zařazení:	Aktivita může navazovat, případně předcházet dílně „Hořká chuť čokolády“. Pokud se ji rozhodnete použít před dílnou, bude dobré alespoň stručně vymezit, co se myslí pojmem „dětská práce“. Pokud byste se rozhodli využít aktivitu samostatně, je vhodné ji doplnit alespoň pár příběhy pracujících dětí, aby nezůstalo pouze u abstraktních čísel. V případě, že aktivita navazuje na provedenou dílnu, získají studenti po zážitku s příběhy dětí také lepší představu o rozsahu problému dětské práce ve světě.
Cíle:	Studenti si uvědomí rozsah dětské práce. Studenti se seznámí se základními fakty o dětské práci s využitím statistik. Studenti si procvičí svoji znalost práce s procenty. Studenti diskutují o nových či překvapivých informacích.
Typ aktivity:	Skupinová práce, diskuze
Velikost skupiny:	8-28
Doba trvání:	20-40 minut
Pomůcky:	Dostatek prostoru, kopie otázek a odpovědí pro učitele/lektora, příp. kartičky se správnými odpověďmi a komentáři pro studenty, šňůra a kolíčky na prádlo nebo jiná forma vytvoření osy, na které je možné označovat procenta, cedulky označující 0 %, 10 %, 20 % a tak dále až po 100 %.

Postup:

- ✓ Připravte šňůru, na kterou připevníte cedulky označující procenta. Můžete také nakreslit křídou čáru na zem, případně použít jiný způsob vhodný pro prostory, které máte k dispozici.
- ✓ Rozdělte studenty do skupin po 4-6. Vysvětlete studentům, že budete postupně číst otázky týkající se dětské práce a obsahující procentuální údaj. Po každé otázce budou mít ve skupinách krátký čas na to, aby prodiskutovali otázku a shodli se na odpovědi (v podobě procent). Potom si každá skupina zvolí jednoho zástupce, který si stoupne ke šňůře/čáře v tom místě, které označuje odpověď, na které se ve skupině domluvili. Každá skupina také může mít jinak barevný kolíček či jinou značku, kterou na šňůru připevní v místě své odpovědi.
- ✓ Pokládejte postupně otázky a dejte skupinám vždy nějaký čas na domluvu. Až se zástupci skupin postaví na místo podle jejich odpovědi, řekněte studentům správnou odpověď. Ptejte se studentů, co je vedlo k jejich odpovědi, co je překvapilo a proč. Můžete připojit krátký komentář či vysvětlení. Správné odpovědi i s komentářem můžete také připravit na kartičky, o jejichž přečtení požádáte vždy zástupce té skupiny, která je nejbližší správnému údaji.
- ✓ U všech otázek postupujte obdobně. Zástupci skupin, kteří označují odpovědi a případně čtou komentáře, by se měli střídát. Počet a náročnost otázek přizpůsobte schopnostem a znalostem svých studentů. Za správnou odpověď (nebo takovou, která se jí bude nejvíce blížit) můžete skupiny nějakým způsobem odměnit, například kakaovým bobem.
- ✓ Pokud se aktivitu rozhodnete využít v rámci výuky matematiky, můžete studentům zadávat i krátké početní příklady nebo využít statistiky například k tvorbě grafů. Využívat můžete také mapu. V každém případě však dbejte na to, aby se z aktivity nevytratil její obsah, kterým je dětská práce, její rozsah a závažnost.

Příklady otázek:

1. Kolik procent ze všech dětí na světě ve věku 5-17 let pracuje?
2. O kolik procent se celosvětově snížil počet pracujících dětí ve věku 5-17 let mezi roky 2000 a 2004?
3. Kolik procent ze všech pracujících dětí tvoří děti z rozvojových zemí? *(Pokud je to potřeba, vysvětlete studentům, které země označujeme jako rozvojové.)*
4. Nejvyšší podíl pracujících dětí zůstává v sub-saharské Africe. Kolik procent ze všech dětí ve věku 5-14 let v této oblasti Afriky pracuje? *(Opět v případě potřeby vysvětlete, která část Afriky se nazývá sub-saharská.)*
5. Kolik procent ze všech lidí vykonávajících nucenou práci tvoří děti? *(Objasněte pojem nucená práce.)*
6. Kolik procent dětí z celkového počtu pracujících dětí pracuje v oblasti průmyslu?
7. Jaká část dětí z těch, které pracují jako dělníci v továrnách, vyrábí zboží pro vývoz a prodej v jiné zemi než jejich vlastní?
8. Kolik procent z celosvětového počtu pracujících dětí, nedostává za práci, kterou vykonávají, žádnou mzdu?
9. Kolik procent z celkového počtu pracujících dětí pracuje v zemědělství?
10. Kolik procent ze všech pracujících dětí na světě tvoří dívky?
11. Kolik procent z celkového počtu pracujících dětí pracuje ve službách, včetně obchodů, práce v cizích domácnostech, restauracích a hotelech nebo v dopravě?
12. Jak už bylo řečeno, mnoho dětí pracuje jako pomocná síla v domácnostech jiných rodin. Kolik procent z celkového počtu dětí na světě pracujících takto v domácnostech tvoří dívky?
13. A teď něco o kakau. Největším vývozcem kakaa na světě je Pobřeží slonoviny. Jaký podíl má tato země na celosvětovém trhu s kakaem?

Odpovědi a komentáře:

1. Asi **15 %**. To znamená, že celkem dnes na světě pracuje asi 218 milionů dětí, z toho 126 milionů vykonává takovou práci, která ohrožuje jejich bezpečnost, fyzické či duševní zdraví nebo morální vývoj. (Zdroj: ILO 2006, data jsou za rok 2004.)
2. O přibližně **11 %**, a to z 246 na 218 milionů, přičemž pokles byl výraznější u zdraví či bezpečnost ohrožující práce, kde se počet pracujících dětí snížil ze 171 na 126 milionů, čili o 26 %. (Zdroj: ILO 2006, data jsou za rok 2004.)
3. Podíl dětí z rozvojových zemí tvoří přibližně **95 %**, i když čísla se zde trochu liší. Jinými slovy, z celkového počtu pracujících dětí na světě, tj. z oněch 218 milionů, pochází více než 200 milionů z rozvojových zemí, nejčastěji z Afriky, z Asie a Pacifiku nebo Latinské Ameriky a karibské oblasti. (Zdroj: ILO 2002, 2006, data jsou z let 2000-2004.)
4. Podíl pracujících dětí je v sub-saharské Africe neuvěřitelných **26 %**, některé zdroje uvádí až 30 %. V porovnání s tím pracuje v oblasti Asie a Pacifiku zhruba 19 % všech dětí ve věku 5-14 let, v oblasti Latinské Ameriky a Karibiku se podíl pracujících dětí snížil od roku 2000 do roku 2004 z 16 na „pouhých“ 5 % všech dětí. (Zdroj: ILO 2006, data jsou za rok 2004.)
5. Děti tvoří asi **40-50 %** z celkového počtu lidí vykonávajících nucenou práci. V absolutních číslech to znamená, že z více než 12 milionů lidí, kteří jsou na celém světě obětmi nucené práce, je přibližně 5,7 milionů dětí. (Zdroj: ILO 2005, 2006.)

6. V průmyslu pracuje přibližně **8 %** ze všech pracujících dětí. Tento možná překvapivě malý podíl zahrnuje nejen dětskou práci v továrnách, ale také práci na stavbách nebo v dolech. Přestože je podíl dětí pracujících v těchto oblastech relativně malý oproti práci v jiných sektorech, v absolutních číslech jde o obrovské množství dětí pracujících v alarmujících podmínkách. Např. zmiňovanou práci v dolech vykonává podle údajů Mezinárodní organizace práce „pouhé“ 0,5 % z celkového počtu pracujících dětí, toto 0,5 % však představuje asi 1 milion dětí vykonávajících těžkou práci ve zdraví či život ohrožujících podmínkách, které jsou pro nás v našem prostředí naprosto nepředstavitelné. (Zdroj: ILO 2006.)
7. Podle odhadů ILO pracuje v odvětvích zaměřených na vývoz jen **5 %** z celkového počtu pracujících dětí. (Zdroj: ILO, Human Rights Watch.)
8. Neplacenou práci vykonává přibližně **70 %** z celkového počtu pracujících dětí. Často se jedná o práci v domácnosti nebo jinou pomoc rodině, ale peníze za svoji práci nedostávají někdy ani děti pracující mimo domov. Ty děti, které zaplacenou dostanou, mají mzdu mnohem nižší, než odpovídá provedené práci, což je také důvodem, proč je zaměstnavatelé přímou radši než dospělé. (Zdroj: Anti-slavery.)
9. Asi **70 %** ze všech pracujících dětí na světě, tj. přibližně 150 milionů dětí, pracuje právě v zemědělství. Velká část z těchto dětí pomáhá na rodinných hospodářstvích či farmách, někteří jsou však oběťmi novodobé formy otroctví. Ti vykonávají nucenou práci na cizích plantážích, často za nelidských podmínek a daleko od domova a své rodiny. (Zdroj: ILO 2006, data jsou za rok 2004.)
10. Ve věkové kategorii 5-17 let tvoří dívky přibližně **45 %** z celkového počtu pracujících dětí. Přestože rozdíl mezi počtem chlapců a dívek není velký, přece jen je dětská práce častěji vykonávána chlapci, což se projevuje především se zvyšujícím se věkem. Např. ve věkové kategorii 15-17 let už je poměr pracujících chlapců a dívek 62:38 %. Chlapci také častěji pracují v nebezpečnějších podmínkách. (Zdroj: ILO 2006, data jsou za rok 2004.)
11. V oblasti služeb pracuje zhruba pětina, přesněji asi **22 %** ze všech pracujících dětí. Kromě častého posluhování v cizích domácnostech, které má v mnoha případech povahu až otročké práce, se řada z nich podílí svojí prací na rozvoji turismu v dané zemi. (Zdroj: ILO 2006, data jsou za rok 2004.)
12. Ačkoli získat přesná čísla dětí vykonávajících těžkou práci v domácnostech je v podstatě nemožné, odhaduje se, že podíl dívek je v této oblasti až **90 %**, a že celkový počet tímto způsobem pracujících dívek je tak větší než v jakékoli jiné sféře. Přestože i chlapci jsou někdy využíváni jako pracovní síla v domácnostech jiných rodin, v naprosté většině tedy tuto práci vykonávají dívky. (Zdroj: UNICEF 1997.)
13. Podíl Pobřeží slonoviny na trhu s kakaem je v současné době asi **43 %**. Za ním následuje Ghana s necelými 20 %. Přitom naprostá většina kaka, uvádí se až 90 % z celkové produkce, je vypěstována na rodinných farmách o 12 a méně akrech. (Zdroj: ICCO, 2005/206.)